

Riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprövningen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har beslutat att ge övriga utskott tillfälle att senast den 20 november 2014 yttra sig över de iakttagelser som redovisas i promemorian Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som upprättats av konstitutionsutskottets kansli. Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över konstitutionsutskottets promemoria och lämnar bl.a. kommentarer om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar under 2013 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.

Sammanfattningsvis har utskottet under den tidsperiod som uppföljningen omfattar, dvs. den 1 december 2009 till den 31 december 2013, prövat 95 ärenden och lämnat fem utlåtanden där riksdagen i samtliga fall beslutat att överlämna motiverade yttranden om att kommissionens förslag strider mot subsidiaritetsprincipen. Dessa fem motiverade yttranden med subsidiaritetsinvändningar mot kommissionens lagstiftningsförslag har resulterat i tre antagna lagstiftningar (tre motiverade yttranden har resulterat i en lagstiftning). Utskottet konstaterar att av dessa tre antagna lagstiftningar har subsidiaritetsinvändningarna hörsammats i två fall och i ett lett till en tidsbegränsad lagstiftning.

Utskottet konstaterar vidare att kommissionen fortfarande brister i sina motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen. Det är av yttersta vikt att kommissionen motiverar sina förslag utförligt med ett tydligt resonemang om hur den kommer fram till att förslag är förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Utskottets tidigare uppfattning när det gäller den begränsade nyttan av IPEX (plattformen för EU:s mellanparlamentariska utbyte) kvarstår. Utskottet anser att IPEX behöver förbättras för att kunna bli ett bra stöd vid beredning av subsidiaritetsärenden. Utskottets erfarenheter av kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner är liksom tidigare goda.

Vad gäller beredning av subsidiaritetsärenden använder sig utskottet inte av någon förenklad beredning vid prövning. Alla rättsakter som hänvisas till utskottet subsidiaritetsprövas och bereds på samma sätt.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Konstitutionsutskottet följer, inom ramen för sin uppgift enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen, tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och meddelar kammaren sina iakttagelser en gång om året. I promemorian Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (PM 2014-10-09) redogör konstitutionsutskottet för sina iakttagelser om de subsidiaritetsprövningar som har gjorts av riksdagen under perioden den 1 januari–31 december 2013.

Mot denna bakgrund efterfrågar konstitutionsutskottet särskilt följande kommentarer och bedömningar:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsutkast från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar.
5. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX.
6. Mot bakgrund av att KU vid flera tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten önskas en kommentar även till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.

Utskottet önskar även svar på följande frågor:

7. Använder utskottet någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningen? Prioriterar utskottet vissa ärenden? I förekommande fall, hur väljs ärenden för olika former av beredning ut?

Miljö- och jordbruksutskottets ställningstagande

Genomförda subsidiaritetsprövningar under 2013

Under 2013 har miljö- och jordbruksutskottet prövat 21 utkast till lagstiftningsakter (se listan nedan). Av dessa har utskottet haft subsidiaritetsinvändning mot ett av förslagen, nämligen förslaget om en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (KOM(2013) 133). Ärendet resulterade i ett utlåtande (utl. 2012/13: MJU20) med förslag till yttrande som riksdagen beslutade att bifalla. Förslaget om fysisk planering har lett till EU-lagstiftning, och utfallet utifrån riksdagens subsidiaritetsinvändning redovisas nedan under rubriken ”Samlat utfall av genomförda subsidiaritetskontroller”. I övriga ärenden har utskottet ansett att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

1. KOM(2013) 133 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden.
2. KOM(2013) 159 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av en anpassningssats för direktstöd enligt förordning (EG) nr 73/2009 avseende kalenderåret 2013.
3. KOM(2013) 245 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden [och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1198/2006, rådets förordning (EG) nr 861/2006 och rådets förordning (EG) nr XXX/2011 om en integrerad havspolitik].
4. KOM(2013) 226 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om vissa övergångsbestämmelser för stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och om ändring av förordning (EU) nr [...] [RD] vad gäller resurser och resursfördelning avseende 2014 och om ändring av rådets förordning (EG) nr 73/2009 och förordningarna (EU) nr [...] vad gäller deras tillämpning under 2014.
5. KOM(2013) 262 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om produktion och tillhandahållande på marknaden av växtförokningsmaterial.
6. KOM(2013) 267 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skyddsåtgärder mot växtskadegörare.
7. KOM(2013) 260 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om djurhälsa.
8. KOM(2013) 265 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och välbefinnande, växters sundhet, växtförokningsmaterial och växtskyddsmedel samt om ändring av förordningarna (EG) nr 999/2001, (EG) nr 1829/2003, (EG) nr 1831/2003,

- (EG) nr 1/2005, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 834/2007, (EG) nr 1099/2009, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012 och (EU) nr [...] /2013 och direktiven 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG, 2008/120/EG och 2009/128/EG (förordningen om offentlig kontroll).
9. KOM(2013) 288 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter, vad gäller vissa villkor för tillträde till marknaden.
 10. KOM(2013) 327 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial, och om ändring av rådets direktiv 98/56/EG, 2000/29/EG och 2008/90/EG, förordningarna (EG) nr 178/2002, (EG) nr 882/2004 och (EG) nr 396/2005, direktiv 2009/128/EG samt förordning (EG) nr 1107/2009, och om upphävande av rådets beslut 66/399/EEG, 76/894/EEG och 2009/470/EG.
 11. KOM(2013) 417 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av vissa förordningar på områdena fiske och djurhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till Europeiska unionen.
 12. KOM(2013) 418 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av vissa direktiv på områdena miljö, jordbruk, socialpolitik och folkhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till Europeiska unionen.
 13. KOM(2013) 428 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1198/2006 vad gäller vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som drabbats av eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på deras finansiella stabilitet.
 14. KOM(2013) 521 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).
 15. KOM(2013) 620 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.
 16. KOM(2013) 516 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall.
 17. KOM(2013) 722 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen, med hänsyn till genomförandet 2020 av en internationell överenskommelse om tillämpning av en global marknadsbaserad åtgärd för utsläpp från internationell luftfart.

18. KOM(2013) 757 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1166/2008 om undersökningar om jordbrukets struktur och en undersökning om produktionsmetoder inom jordbruket, vad gäller finansieringsramen för perioden 2014–2018.
19. KOM(2013) 761 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall för att minska användningen av tunna plastbärkassar.
20. KOM(2013) 769 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 525/2013 vad gäller det tekniska genomförandet av Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar.
21. KOM(2013) 812 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om informationsåtgärder och säljfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter på den inre marknaden och i tredjeländ.

Genomförda subsidiaritetsprövningar under 2013 som lett till EU-lagstiftning

Miljö- och jordbruksutskottets kansli har tagit fram följande uppgifter om de förslag som kommissionen tagit fram och som utskottet har subsidiaritetsprövat under 2013 och som har lett till EU-lagstiftning:

- Direktiv 2014/89/EU av den 23 juli 2014 om upprättandet av en ram för havsplanering.
- Förordning (EU) nr 334/2014 av den 11 mars 2014 om ändring av förordning (EU) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter, vad gäller vissa villkor för tillträde till marknaden.
- Förordning (EU) nr 652/2014 av den 15 maj 2014 om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial.
- Förordning (EU) nr 1385/2013 av den 17 december 2013 om ändring av vissa förordningar på områdena fiske och djurhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till Europeiska unionen.
- Direktiv 2013/64/EU av den 17 december 2013 om ändring av vissa direktiv på områdena miljö, jordbruk, socialpolitik och folkhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till Europeiska unionen.
- Förordning (EU) nr 335/2014 av den 11 mars 2014 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1198/2006 om Europeiska fiskerifonden vad gäller vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som drabbats av eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på deras finansiella stabilitet.
- Förordning (EU) nr 660/2014 av den 15 maj 2014 om ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall.

Bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder inom utskottets beredningsområde minskat till följd av förslag från EU samt hur den sammantagna utvecklingen förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar att dess beredningsområde präglas av internationellt samarbete och innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU. I takt med att ny lagstiftning beslutas på EU-nivå får EU större inflytande på dessa områden och utrymmet för nationell lagstiftning minskar. Åtgärder på unionsnivå är många gånger nödvändiga för att uppnå politiska mål, exempelvis att bekämpa gränsöverskridande miljöproblem.

Samtidigt är det viktigt att subsidiaritetsfrågan ägnas särskild uppmärksamhet. En åtgärd ska endast vidtas på EU-nivå om målen med åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan bättre kan uppnås på EU-nivå. Utskottet har genom subsidiaritetskontrollen möjlighet att framföra sina synpunkter på de olika förslagen direkt till EU:s institutioner. Under den tid som uppföljningen omfattar, dvs. från den 1 december 2009 till den 31 december 2013 ledde utskottets prövning av totalt 95 lagstiftningsförslag till att fem fall ansågs strida mot subsidiaritetsprincipen.

Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar

Av konstitutionsutskottets promemoria framgår att miljö- och jordbruksutskottet har behandlat flest subsidiaritetsärenden (totalt 95 stycken) inom riksdagen under den tidsperiod som uppföljningen omfattar, dvs. från Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009 till den 31 december 2013. Under denna tidsperiod behandlades totalt 18 ärenden under 2010, 28 under 2011 respektive 2012 samt 21 ärenden under 2013. Av dessa 95 behandlade ärenden har utskottet lämnat totalt fem utlåtanden med förslag till motiverade yttranden om att kommissionens förslag strider mot subsidiaritetsprincipen. I övriga 90 ärenden har utskottet ansett att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen har i samtliga fem subsidiaritetsinvändningar följt utskottets förslag och beslutat att överlämna motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens respektive ordförande.

Utskottet konstaterar att av dessa fem yttranden har tre resulterat i lagstiftning på EU-nivå. En av lagstiftningarna har emellertid utgjorts av tre ärenden som har prövats vid olika tillfällen och behandlats i tre utlåtanden från utskottet. Sammanfattningsvis har samtliga lämnade motiverade yttranden om kommissionens lagstiftningsförslag resulterat i tre antagna lagstiftningar. Nedan följer en beskrivning av dessa tre lagstiftningar och utfallet utifrån de subsidiaritetsinvändningar som riksdagen överlämnat.

Utdelning av livsmedel till de sämst ställda

De tre utlåtanden om kommissionens förslag och som har lett till lagstiftning gäller förslag till utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen. Det första ärendet ingick i KU:s uppföljning hösten 2011 och avsåg KOM(2010) 486 slutlig. Utskottet fann vid behandlingen av detta förslag i november 2010 att kommissionens då aktuella förslag inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen (utl. 2010/11: MJU7). Det andra ärendet avsåg ett förslag till förordning om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter, en förordning om en samlad marknadsordning (KOM(2010) 799). Utskottet beslutade den 17 februari 2011 att lämna ett utlåtande (2010/11: MJU21) om förslaget. I det aktuella förslaget har ett tidigare förslag till ändring rörande livsmedelshjälp till de sämst ställda i unionen inarbetats (KOM(2010) 486 slutlig).

Utskottet ansåg fortfarande att den rättsliga grund som kommissionen angav för livsmedelsstödet var felaktig, vilket gällde för det förslag som då behandlades och som hade behandlats tidigare. Varken syftet eller innehållet i den föreslagna rättsakten innefattades av den gemensamma jordbrukspolitikens mål. Den föreslagna åtgärden stod i strid med subsidiaritetsprincipen, eftersom målet för den planerade åtgärden kunde och borde uppnås av medlemsländerna på central nivå eller på regional och lokal nivå. Utskottet anförde vidare att åtgärder av det slag som avsågs med det aktuella förslaget borde vara varje medlemsstats eget ansvar och att det därmed inte behövdes delegerade befogenheter som innebar att åtgärderna finansierades över EU-budgeten. Utskottet vidhöll således att kommissionens förslag, som avser utdelning av livsmedel till de sämst ställda, stod i strid med subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets rådets och kommissionens respektive ordförande.

Utskottet lämnade även ett utlåtande om det ändrade förslaget till förordning om ändring av förordningar vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (KOM(2011) 634). Utskottet lämnade utlåtandet (2011/12: MJU8) den 17 november 2011. Förslaget ersatte det tidigare förslaget, KOM(2010) 486, som redovisats ovan. Utskottet påpekade ännu en gång att den rättsliga grund som kommissionen angav för förslaget var felaktig, trots att kommissionen lagt till artikel 175.3 i EUF-fördraget och därmed föreslog en dubbel rättslig grund. Oavsett vilken rättslig grund kommissionen valde för förslaget kunde utskottet inte finna några skäl till målen för den planerade åtgärden i förslaget, som i huvudsak var socialpolitiska, bättre skulle uppnås på unionsnivå. Utskottet vidhöll likaså sin åsikt att i och med de ändringar av livsmedelsstödet som kommissionen föreslog hade syftet med de åtgärder som det aktuella förslaget rörde skiftat karaktär från att ha varit jordbrukspolitiska åtgärder till att vara socialpolitiska åtgärder. Socialpolitik hör främst till medlemsstaternas ansvar enligt fördragen. Förslaget stred därför mot subsidiaritetsprincipen. I utlåtandet

konstaterade utskottet att varken syftet med eller innehållet i den föreslagna rättsakten kunde innefattas av något av den gemensamma jordbrukspolitikens mål i artikel 39 i EUF-fördraget. Utskottets uppfattning låg även i linje med det som EU-domstolen anförde i mål T-576/08.

I samband med Europaparlamentets andra läsning av kommissionens förslag nämnde parlamentet att Sverige tillsammans med Danmark och Storbritanniens överhus hade lämnat motiverade yttranden med anledning av kommissionens förslag. Europaparlamentet och Europeiska unionens råd antog den 15 februari 2012 förordning (EU) nr 121/2012 om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 1234/2007 vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen. I artikel 27 fastställdes en ordning för utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen för 2012 och 2013, vilket innebar att åtgärden tidsbegränsades.

Det är svårt att uttala sig om riksdagens motiverade yttranden där kommissionens förslag avvisades har haft betydelse för utfallet av lagstiftningen. Däremot kan konstateras att kommissionen presenterade tre förslag i samma fråga. Det slutliga förslaget som sedan resulterade i en lagstiftningsakt innebar att åtgärden tidsbegränsades till två år. Lagstiftning brukar inte var tidsbegränsad.

Tillträde till genetiska resurser

Ett annat utlåtande (2012/13:MJU6) som utskottet lämnade under 2012 och som resulterat i lagstiftning gällde kommissionens förslag till en förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning i unionen (KOM(2012) 576). I förordningen fastställs bestämmelser om tillträde till och fördelning av nytta från genetiska resurser och traditionell kunskap som rör genetiska resurser i enlighet med bestämmelserna i Nagoyaprotokollet. Detta protokoll är bindande och upprättades vid det tionde partsmötet under FN:s konvention om biologisk mångfald som hölls i Nagoya 2010. När det gäller åtgärder för bl.a. tillträde får parterna till protokollet själva bestämma om de vill reglera tillträdet. Utskottet anförde i utlåtandet att lagstiftningskompetensen på detta område borde kvarstå hos medlemsstaterna. Kommissionens förslag utesluter inte enligt utskottet en överföring av nationell kompetens till EU i denna del, eftersom det inte tydligt framgår att förordningen avser användningen av genetiska resurser och traditionell kunskap som rör genetiska resurser.

Endast två av EU:s medlemsstater har utvecklat lagstiftning om tillträde till genetiska resurser som de har suveräna rättigheter till. Övriga medlemsstater har fritt tillträde till sina genetiska resurser, och kommissionen framhåller i sitt förslag också att det inte behövs några harmoniserade åtgärder på EU-nivå för tillträde. Utskottet ansåg därför att det under dessa förutsättningar var en onödig och oproportionerlig åtgärd att inrätta en s.k. unionsplattform som syftar till att strama upp och diskutera medlemsstaternas tillträdeslagstiftning.

Det finns inga fördelar med att inrätta en sådan plattform genom förordningen. Förslaget att upprätta en plattform för tillträde till genetiska resurser inom EU kan ses som ett inledande steg mot en EU-harmoniserad tillträdeslagstiftning. Lagstiftningskompetensen bör därför kvarstå hos medlemsstaterna även på detta område. Sammanfattningsvis ansåg utskottet att delar av kommissionens förslag till förordning inte bör genomföras på unionsnivå i sin nuvarande utformning då dessa inte kan anses stå i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen.

Den 16 april 2014 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 511/2014 om åtgärder för användarnas efterlevnad i Nagoyaprotokollet om tillträde till och rimlig och rättvis fördelning av vinster från utnyttjande av genetiska resurser i unionen. I förordningen regleras endast den del av Nagoyaprotokollet som rör åtgärder för användarnas efterlevnad. Den del av Nagoyaprotokollet som rör ett rättssäkert tillträde är i stället upp till medlemsstaterna att själva besluta om. Den s.k. tillträdesplattformen som kommissionen föreslagit finns med andra ord inte med i den antagna förordningen. Det kan därmed konstateras att riksdagens motiverade yttrande där kommissionens förslag om att upprätta en tillträdesplattform avvisades har fått gehör.

Upprättande av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden

Under 2013 behandlade miljö- och jordbruksutskottet näst flest subsidiaritetsärenden, totalt 21 stycken, som ledde till ett utlåtande från utskottet. Riksdagen följde utskottets förslag och beslutade att överlämna ett motiverat yttrande i ärendet till Europaparlamentets, rådets och kommissionens respektive ordförande. Utlåtandet med förslag till ett motiverat yttrande (2012/13: MJU20) gällde kommissionens förslag till direktiv om upprättande av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (KOM(2013) 133). Enligt förslaget ska det skapas procedurer för planering och förvaltning i medlemsstaterna, vilket ska uppnås genom ett rättsligt bindande ramdirektiv. Ett genomförande av förslaget innebär att medlemsstaterna ska upprätta havsplaner och strategier för kustförvaltning som uppfyller vissa minimikrav. Havsplanerna ska innehålla åtminstone en kartläggning av havsområdet som anger den aktuella och potentiella rumsliga och tidsmässiga fördelningen av aktiviteter för att uppnå de mål om energi, havsbaserad näring och miljöskydd som anges i förslaget. Även kuststrategierna ska identifiera befintliga och behövliga relevanta åtgärder som syftar till att dessa mål ska uppnås.

Miljö- och jordbruksutskottet begärde in regeringens bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i förslaget (2012/13: FPM118). Regeringen ansåg att förslaget inte kunde anses vara förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet anförde, i likhet med regeringen, i utlåtandet att kommissionen i sitt förslag avser att reglera områden som ligger under den

kommunala planprocessen, och att förslaget kan komma att styra den kommunala självständiga planeringen på ett sätt som inte är nödvändigt eller lämpligt. Dessutom menade utskottet att utformningen av krav på den kommunala planeringen är en nationell angelägenhet som inte bör regleras på EU-nivå. Utskottet ansåg därför att förslaget i sin nuvarande utformning inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Den 23 juli 2014 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) nr 89/2014 om upprättande av en ram för havsplanering. Sverige har i förhandlingarna fått gehör för att direktivet inte får leda till att frågor om planering i onödig eller olämplig utsträckning regleras på EU-nivå, att direktivet inte får innehålla bindande bestämmelser om kustförvaltning, liksom att det inte får vara för ingående och detaljerat samt att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna liksom hänsynen till den nationella kompetensen ska respekteras. Direktivet har karaktären av ett övergripande ramdirektiv om havsplanering som har vissa bestämmelser om bl.a. syfte och målsättning med planeringen. Sammanfattningsvis har bl.a. riksdagens och regeringens ståndpunkt fått genomslag när det gäller avvisande av de delar av kommissionens förslag som innebär krav på den kommunala planeringen.

Kommissionens motiveringar

Enligt artikel 5 i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna ska utkasten till lagstiftningsakter innehålla en motivering om varför de är förenliga med dessa principer. Detta gäller oavsett om kommissionen eller någon annan är förslagsställare.

Utskottet har i tidigare uppföljningar och senast vid uppföljningen hösten 2013 kommenterat kommissionens brist på motiveringar om förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Av de 21 subsidiaritetsärenden som utskottet prövade under 2013 saknades motivering i nio av kommissionens förslag. Utskottet anser att det är av yttersta vikt att kommissionen motiverar sina förslag utförligt med ett tydligt resonemang om hur den kommer fram till att den föreslagna förordningen är förenlig med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet vill här som exempel lyfta fram att bristen på motivering var särskilt anmärkningsvärd när det gäller frågan om livsmedel till de sämst ställda i unionen (2011/12:MJU1y). Denna fråga behandlades i sammanlagt tre utkast till lagstiftningsakter och i samtliga fall saknades en motivering om förenligheten med subsidiaritetsprincipen, vilket påpekades i samtliga utlåtanden. Med tanke på att flera nationella parlament efter noggrann prövning har framhållit att de tidigare förslagen strider mot subsidiaritetsprincipen skulle det ha varit önskvärt om kommissionen i alla fall i det tredje förslaget hade angett en motivering särskilt när det gäller förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

Informationsutbyte mellan de nationella parlamenten, inhämtande av information från IPEX och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner

När det gäller frågan om informationsutbyte med andra parlament har utskottet i tidigare yttranden framfört den begränsade nyttan av IPEX (plattformen för EU:s mellanparlamentariska utbyte). Brister som utskottet pekat på är bl.a. att det saknas uppgifter från en del medlemsstater, att information inte finns tillgänglig på engelska och att informationen inte finns tillgänglig i direkt anslutning till beslutet. Utskottets uppfattning i denna del kvarstår och utskottet anser därför att IPEX behöver förbättras för att kunna bli ett bra stöd för handläggningen av ärenden.

Utskottet konstaterar att kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner är goda och fungerar väl när det gäller beredning av ärenden där det kan finnas problem i förhållande till subsidiaritetsprincipen. Sammantaget är utskottets erfarenheter av kontakterna med riksdagens representant positiva. Kansliet hade under 2013 god hjälp av riksdagens representant i samband med det tidigare nämnda utlåtandet om upprättande av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden (utl. 2012/13: MJU20) där andra parlaments ställningstaganden förmedlades.

Utskottets beredning av subsidiaritetsärenden

Utskottet använder sig inte av någon förenklad beredning vid prövning av subsidiaritetsärenden. Alla rättsakter som hänvisas till utskottet subsidiaritetsprövas och bereds på samma sätt nämligen genom en tvåstegsmetod. Det innebär att beredning och beslut sker vid olika sammanträden. I utskottets yttrande till konstitutionsutskottet hösten 2011 om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen ansåg utskottet att tvåstegsmetoden hade fungerat väl. Det var enligt utskottet en fördel att ett ärende behandlas vid två tillfällen eftersom det ger utskottets ledamöter mer tid att göra nödvändiga överväganden innan de fattar beslut i den aktuella frågan. För varje ärende upprättar kansliet en promemoria som innehåller en beskrivning av ärendet samt ett förslag från kansliet med en bedömning av om det kan finnas problem i förhållande till subsidiaritetsprincipen eller inte. Om kansliet bedömer att det kan finnas problem föreslår det att man begär in en bedömning från regeringen.

Stockholm den 20 november 2014

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Lena Ek (C), Ulf Berg (M), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Maria Strömkvist (S), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Anders Forsberg (SD), Fredrik Malm (FP), Jens Holm (V), Magnus Oscarsson (KD) och Marianne Pettersson (S).

